

TIBBIYOTNOMA

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI NASHRI

№ 6 2024-YIL 24-IYUN

TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI XALQARO AKKREDITATSIYADAN MUVAFFAQIYATLI O'TDI

Tibbiy kadrlar tayyorlash sohasidagi islohotlar davom etmoqda, Tashkent tibbiyot akademiyasida ta'lim berish mazmuni o'zgardi, endi navbat sifatli ta'lim berish sari ildam qadam.

Toshkent tibbiyot akademiyasi 19 ta ta'lim dasturlari xalqaro akkreditatsiyadan o'tkazildi va xalqaro ta'lim maydonida tan olindi.

Mamlakatimizda so'nggi yillarda tibbiyot sohasida kadrlar tayyorlash sohasida chuqur va mazmunli islohotlar jadal amalga oshirilmoqda.

Ta'kidlash joizki, yoshlarni oliy ta'lim bilan qamrovi bir necha barobar oshdi, oliy ta'lim muassasalari soni qariyb 3 barobar oshdi, bundan tashqari, xususiy oliy ta'lim muassasalari paydo bo'ldi. Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarini moddiy-texnik bazasi kuchaytirildi, yoshlarni qo'llab-quvvatlash uchun cheksiz imkoniyatlar yaratildi.

Birgina misol Toshkent tibbiyot akademiyasini bosh o'quv binosi o'tgan 2023-2024 o'quv yilida rekonstruksiya chiqarilib, zamonaviy jihozlar bilan jihozlandi. Ushbu binoda jahon talablariga mos simulyatsion markaz, biotibbiyot markazi, ta'limni raqamlashtirish markazi, ilmiy tekshirish laboratoriyasi, zamonaviy axborot resurs markazlarini o'z ichiga olgan qariyb 7 mln. AQSH dollarlik jihozlar

bilan boyitilgan innovatsion to'liq raqamlashgan smart o'quv binosi ishga tushirildi.

Davlatimiz tomonidan yaratilayotgan imkoniyatlarga javoban "Oliy ta'lim muassasasi qanday ishlarni amalga oshirish kerak?", "Bugungi kunda ta'lim sifati talab darajasiga javob beradimi?", "Shuncha imkoniyatdan keyin ham eski

reytinglardagi o'rnini xolis va haqqoniy baholash mezonini bo'lgan ta'lim indikatorlariga ko'p jihatdan bog'liq.

Agar buni birgina Toshkent tibbiyot akademiyasi misolida ko'radigan bo'lsak o'z-o'zidan xalqaro tashkilotlar va ilmiy muassasalar bilan tizimli hamkorlik aloqalarini o'rnatish yil sayin samarali natijalarga olib kelayotganiga guvoh bo'lamiz. Tan olish kerak qaysidir rivojlangan mamlakatda e'tirof etilib, egallangan bilim, orttirilgan tajribalar xalqaro reytinglar bazasiga kiritilishi oson jarayon emas.

Bu jarayon uzluksiz bosqichma-bosqich qilinadigan tinim bilmas mehnatni, intilish va rivojlanish strategiyasi bilan mudom hamqadamlikni taqozo etadi.

Muhtaram Prezidentimizning joriy yil 22-yanvardagi "Sog'liqni saqlash sohasida islohotlarni chuqurlashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Qarorida Toshkent tibbiyot akademiyasi ta'lim dasturlarini Butunjahon ta'lim federatsiyasi (World Federation of Medical Education – WFME) standartlariga mos ravishda xalqaro akkreditatsiyadan o'tkazish vazifasi qo'yilgan edi.

Ushbu qaror Yangi O'zbekistonda dunyoqarashi keng, kreativ va tizimli fikrlaydigan, mustaqil qaror qabul qila oladigan kadrlarni tarbiyalashdek ezgu maqsadni belgilab bergan.

Davlatimiz rahbarining oliy ta'lim

uslublarda ta'lim berishga haqqimiz bormi?" degan savollar turadi.

Yuqoridagilardan kelib chiqib, bugun sog'liqni saqlash tizimiga tayyorlayotgan kadrlarimiz kun talabiga javob berishi uchun, bundan tashqari, bitiruvchilarimiz xalqaro maydonda o'z o'rniga ega bo'lishi, mehnat bozorida raqobatbardosh bo'lishi uchun qanday ishlarni amalga oshirishimiz kerakligi biz o'qituvchi-pedagoglarga katta vazifalar yuklaydi.

Mamlakatimizning xalqaro maydondagi obro'yini oshirish, O'zbekiston Respublikasining xalqaro

(Davomi 2-betda)

Baxt belgisi — bilim.

(Boshi 1-betda)

tizimini isloh qilishga oid mazkur qarori ijrosini bajarish maqsadida Toshkent tibbiyot akademiyasiga ta'lim dasturlarini xalqaro akkreditatsiyadan o'tkazish vazifasi belgilandi.

Ilmiy pedagogik jamoa bu vazifaning mas'uliyatini chuqur his etgan holda barcha imkoniyatlarimizni ta'lim sifat va samaradorligiga yo'naltirdik. Zero, bugungi kunda oliy ta'lim muassasasining nufuzi, ta'lim sifatini belgilovchi muhim omillardan biri uning xalqaro akkreditatsiyadan o'tganligidir. Shu bois, bu jarayon ilmiy-pedagogik jamoamizdagi har bir pedagog, har bir xodim uchun o'z kasbiga nisbatan yanada e'tiborli yondashuvni kuchaytirdi.

Akademiya jamoasi xalqaro akkreditatsiya jarayoniga tizimli, to'laqonli va puxta tayyorgarlik ko'rdik. Natijada Toshkent tibbiyot akademiyasining mavjud sog'liqni saqlash sohasida 10 ta bakalavriat ta'lim yo'nalishlari: davolash ishi, pediatriya ishi, stomatologiya ishi, farmatsiya, tibbiy-profilaktika ishi, oliy hamshiralik ishi, xalq tabobati, tibbiy-biologik ish, biotibbiyot muhandisligi, menejment: sog'liqni saqlash menejmenti.

Magistraturaning 3 ta, klinik ordinatorning 3 ta (urologiya, nevrologiya, akusherlik va ginekologiya mutaxassisliklari) ta'lim dasturlari hamda malaka oshirishning 3 ta (Klinik laborator diagnostika, Operativ va diagnostik endoxirurgiya, Oilaviy tibbiyotda eng keng tarqalgan ichki organ kasalliklarini zamonaviy diagnostikasi va davolash) ta'lim dasturlari xalqaro akkreditatsiyadan o'tkazildi.

Xalqaro akkreditatsiyani Butunjahon tibbiy ta'lim federatsiyasi (WFME) standartlari asosida mustaqil akkreditatsiya va reyting agentligi (Independent agency of akkreditation and ranking IAAR) tomonidan o'tkazildi.

Ushbu mustaqil agentlik dunyoning 31 mamlakatining oliy ta'lim muassasalarini yiliga kamida 200dan ortiq ta'lim dasturlarini akkreditatsiyadan o'tkazadigan nufuzli tashkilot hisoblanadi.

Akkreditatsiya jarayonida ta'lim

dasturlari ichki auditdan o'tkazilib, agentlikka hisobot taqdim etildi. Agentlikning 20 nafar tashqi ekspertlari kelib tashqi audit o'tkazdi, bunda talabalar, pedagoglar, rahbariyat, ish beruvchilar, bitiruvchilarni suhbat va savolnoma orqali ularning fikrlarini o'rgandi. Bundan tashqari, Akademiyaning moddiy-texnik bazasining holati, klinik amaliyot bazalari, kafedralardagi o'quv jarayonlar bilan yaqindan tanishib, fikr-mulohazalar, savol-javoblar o'tkazildi. Akkreditatsiya jarayonida ko'plab savollarga javob olishdi. Ekspertlarni yakuniy xulosasiga ko'ra, Toshkent tibbiyot akademiyasining ta'lim dasturlarini Butunjahon tibbiyot ta'limi federatsiyasi (WFME) xalqaro standartlarga muvofiq baholab, tan oldi.

Shu o'rinda savol tug'ilishi tabiiy:

Xalqaro akkreditatsiya Toshkent tibbiyot akademiyasiga nima beradi?

- Eng avvalo TTA bu xalqaro e'tirof sabab jahon ta'lim makonida tan olindi. Endilikda bitiruvchilarimiz xorijning istalgan universitetida ta'limni davom ettirishi va ishga joylashib, litsenziya olishimiz mumkin.

- Qo'shma ta'lim dasturlarini rivojlantirish uchun dunyoning yetakchi universitetlari bilan xalqaro hamkorlik imkoniyatlarimiz kengaydi.

- Ta'lim jarayoni xalqaro talablarga moslashdi, bu degani xalqaro ta'lim bozorida raqobatga bemaol ro'baro' kela olamiz.

- Eng asosiysi Toshkent tibbiyot akademiyasi maqomi va ta'lim sifatini xalqaro standartlarga muvofiqligi tasdiqlandi.

Shuni alohida qayd etib o'tish lozimki, mustaqil akkreditatsiya va reyting agentligi xalqaro ekspertlari tomonidan Toshkent tibbiyot akademiyasining ta'lim jarayonini tashkil etishdagi eng kuchli tomonlari sifatida quyidagilar e'tirof etildi:

- inklyuziv va adolatli sifatli ta'limni ta'minlash va barcha uchun umrbod ta'lim imkoniyatlarini rag'batlantirilganligi;

- ta'lim jarayonini ilmiy faoliyat bilan uyg'unlashganligi, ta'lim oluvchilar ilmiy-tadqiqot ishlarini tashkil etishda moddiy-texnik baza va laboratoriya imkoniyatlari bilan

yetarlicha qamrab olinganligi;

- ta'lim jarayonini tashkil etishda kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchilarning fikr-mulohazalarini inobatga olinishi;

- talabalar uchun ta'lim olish sharoitlarini yetarli tashkil etilganligi, zamonaviy simulyatsiya markazida amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish imkoniyatining mavjudligi;

- ta'lim berish jarayonida sohaning yetuk mutaxassislari ishtirokini ta'minlanganligi, ya'ni 150 ga yaqin klinik bazalarida ta'lim olish imkoniyatlarini yaratilganligi;

- ta'lim oluvchilar uchun yetarli fan resurslari va axborot-resurs imkoniyatlari bilan ta'minlanganligi.

Xulosa sifatida keltirish mumkinki, Toshkent tibbiyot akademiyasi Respublikamizdagi yetakchi tibbiy ta'lim tashkiloti sifatida ta'lim jarayonlariga Butunjahon tibbiy ta'lim federatsiyasi (WFME) standartlarini joriy etish bo'yicha pilot loyihani amalga oshirgan ta'lim tashkiloti sifatida o'z o'rniga ega bo'ldi.

Ushbu yutuq nafaqat Toshkent tibbiyot akademiyasi balki, O'zbekiston sog'liqni saqlash tizimining ham katta yutuqi hisoblanadi. Bu esa Prezidentimizning sog'liqni saqlash tizimini rivojlantirish bo'yicha olib borayotgan islohotlariga munosib javob deb o'ylaymiz.

Albatta bu xalqaro akkreditatsiya Toshkent tibbiyot akademiyasi xodimlariga juda katta mas'uliyat yuklaydi, bunda ta'lim berishni shaffof usullarini joriy qilish, ta'lim berishda ingliz tilida ta'lim berishning ulushini oshirish, ta'lim sifati, talabalarini mustaqil ta'limni ulushini oshirish, ularni bilimni baholash tizimini tubdan o'zgartirish, yangi adabiyotlar bilan boyitish, bir so'z bilan aytganda butun pedagoglarimizni zamonaviy dunyoqarash va bugun o'zlari ham xalqaro talablarga mos bo'lishi kabi mas'uliyatni yukladi. Albatta bunga barcha kuch va salohiyat yetarli va ushbu vazifalarni uddasidan chiqamiz, deb ishonch bildiramiz.

Shuhrat BOYMURODOV,
TTA rektori v.b. professor,
Gulchehra MIRZAYEVA,
TTA Matbuot xizmati rahbari

Bilim baxt keltirar.

“BALLI QIZLAR” TANLOVI G’OLIBLARI ANIQLANDI

Toshkent tibbiyot akademiyasi Xotin-qizlar kengashi tomonidan talaba-qizlarni qo'llab-quvvatlash, iqtidorli-iste'dodli va zukko talaba-qizlarni jamoatchilikka yetkazish maqsadida “Balli qizlar” ko'rik-tanloving final bosqichi o'tkazildi.

Tanlovda talaba-qizlar fikrlashi, liderlik qobiliyati, ijodkorligi bilan tadbir mehmonlarining olqishlariga sazovor bo'ldi.

Tanlov natijalari quyidagicha:

1-o'rin – 2-son davolash fakulteti talabasi Tursunoy Abdumalikova.

2-o'rin – Farmatsiya, menejment, tibbiy biologiya, biotibbiyot muhandisligi va oliy ma'lumotli hamshira fakulteti talabasi Gulzoda Raxmonova.

3-o'rin – 1-son davolash fakulteti talabasi Guljahon Vahobjonova.

“Eng zukko” nominatsiyasi sohibasi deb Tibbiy profilaktika va jamoat salomatligi, ekologiya atrof-muhit muhofazasi va kimyo fakulteti talabasi Namuna Abduraxmonova topildi.

“Eng qobiliyatli” nominatsiyasini Pediatriya, stomatologiya, xalq tabobati va tibbiy pedagogika fakulteti talabasi Orzigul Asallayeva qo'lga kiritdi.

G'olib bo'lgan bilimdon va zukko qizlarimiz maxsus esdalik sovg'alar hamda diplom bilan taqdirlandi.

Jamiyatimizda qizlarning har sohada o'z o'rnini mustahkamlash va ularga imkoniyat berish bizning asosiy maqsadimizdir!

ALLERGOLOGIYA-IMMUNOLOGIYA — INNOVATSIYADAN AMALIYOTGA

Poytaxtimizda kuni kecha “Allergologiya-immunologiya — innovatsiyadan amaliyotga” mavzusida ilmiy-amaliy anjuman bo'lib o'tdi.

Respublika ixtisoslashtirilgan Allergologiya va klinik immunologiya ilmiy-amaliy tibbiyot markazi tomonidan tashkil etilgan ushbu xalqaro tadbir mahalliy mutaxassislar bilan birga qo'shni davlatlardan kelgan yetakchi olimlar ishtirok etishdi.

Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti ma'lumotiga ko'ra, hozir yer yuzi aholisining qariyb 40 foizi allergiyadan aziyat chekmoqda. Har uch kishidan biri allergik rinit, har o'ninchi odam bronxial astmaga chalingan.

Bu global muammo yurtimizda allergik kasalliklarni aniqlash hamda davolash

bo'yicha ilg'or tajribalarni amaliyotga samarali tatbiq etish, sohada ilmiy tadqiqotlar ko'lamini yanada kengaytirishni taqozo etadi.

Keyingi yillarda bu sohani rivojlantirish uchun barcha huquqiy asoslar yaratilmoqda. Xususan, Prezidentimiz tomonidan 2018-yil 11-mayda imzolangan “Allergik kasalliklarni profilaktika qilish, ularga tashxis qo'yish va davolashni tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi Qarori sohadagi yangilanishlar uchun dasturlamal bo'ldi.

Oradan 5 yil o'tib, tibbiyotning ushbu muhim yo'nalishini isloh qilish masalasiga yana davlat darajasida e'tibor qaratildi. 2023-yil 23-noyabrda mamlakatimiz rahbarining “Allergik kasalliklarning oldini olish va davolash sifatini oshirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi Qarori qabul qilindi.

Unga ko'ra, tibbiyotning birlamchi bo'g'inidan boshlab allergik kasalliklarning epidemiologik ko'rsatkichlari ustidan nazorat kuchaytirilishi va manzilli skrining tekshiruvlari joriy etilishi belgilandi.

O'z navbatida, 2024-yil 1-yanvardan

allergik va immunologik kasalliklarga chalingan “ijtimoiy himoya yagona reyestri”da bo'lgan bemorlarni ingalyatsion glyukokortikosteroid dori vositalari bilan bepul ta'minlash tizimi yo'lga qo'yiladi.

Allergik kasalliklar ko'rsatkichlari yuqori hududlarda yiliga kamida bir marta ommaviy va selektiv skrining tekshiruvlari o'tkazilib, hududlarda allergologiya va klinik immunologiya yo'nalishida yuqori texnologik tashxislash va davolash amaliyotlari turlari bosqichma-bosqich 10 turdan 20 turgacha oshirilishi ham muhim yangiliklar sirasidan.

Anjumanda diagnostika va davolashning zamonaviy usullarini ama-liyotga tatbiq etish, o'zaro tajriba almashish, sohaga oid klinik tavsiyalar, ixtisoslashtirilgan tibbiy yordam ko'rsatish tartibi va standartlari atroficha muhokama etildi.

Tadbirning yakuniy qismi mahorat darslari va sho'ba yig'ilishlaridan iborat bo'lib, unda qatnashchilar jahon tibbiyotidagi eng so'nggi yutuqlar hamda ilmiy ishlanmalar bilan yaqindan tanishish imkoniga ega bo'lishdi.

G'iyosiddin ASALOV,
Toshkent tibbiyot akademiyasi
Allergologiya, klinik immunologiya va
hamshiralik ishi
kafedrasi assistenti

Go'zallik — ilm-u ma'rifatda.

XALQARO HAMKORLIK

Toshkent tibbiyot akademiyasi Xitoy Xalq Respublikasi tibbiyot universitetlari va muassasalari bilan xalq tabobati yo'nalishida izchil hamkorlikni olib bormoqda.

Endilikda esa bu kabi hamkorlikda yangi yo'nalishlar paydo bo'lmoqda.

Xitoy ambulator jarrohlik alliansi (jamiyati) raisi, professor Zhang Zhenzhong

boshchiligida ushbu jamiyat rahbarlari akademiyaga tashrif buyurdi. Tashrif chog'ida ambulator jarrohlik yo'nalishini o'zaro rivojlantirish maqsadidagi hamkorlikni Akademiya bilan aloqalar orqali boshlash haqida mehmonlar tomonidan takliflar berildi. Shuningdek, qo'shma dasturlar, o'quv-seminarlarini tashkil etish bo'yicha fikrlar almashildi.

Deontologiya saboqlari

TIB XODIMI ODOBI QANDAY BO'LISHI KERAK?

Tibbiyotimiz mustaqillik yillarida har jihatdan ravnaq topdi, yangicha ma'no kasb etdi. Hech ikkilanmay aytish mumkinki, tizimda katta o'zgarishlar yuz berdi.

Avvalambor tibbiyot institutlarining o'qitish hamda kasb amallarini o'rgatish yo'nalishi tubdan o'zgardi. Davolash va profilaktika tizimidagi ish uslublari, bu jarayonlarni jahon andozalari darajasiga ko'tarish borasida ishonchli qadamlar tashlandi. Boshqacha qilib aytganda bemorlar yotib davolanadigan o'rinlarni ko'paytirish, oliy ma'lumotli shifokorlar sonini oshirish, davolash muassasalari va tibbiyot xodimlarining faoliyati, mehnatiga, odamlarni sog'lomlashtirish, salomatligini tiklash, profilaktik tadbirlarning sifat va natijalariga qarab emas, qancha bemor yotib davolanganligi, shifokorlarning nechta bemorga qaraganligiga ko'ra to'lash, rag'batlantirish usullaridan voz kechilib, kasallikning oldini olish, muhofazalash sifat va samaradorligi bosh mezon qilib olindi. Shu asnoda poliklinika, ambulatoriya, kunduzgi va xonadon shifokorlari xizmatiga e'tibor kuchaytirilib, qishloqning yagona tibbiyot tarmog'i, qishloq shifokorlik punktlari qaror topdi. Yana ham aniq qilib aytganda qishloqdagi ko'p bosqichli tibbiy xizmatdan tuman markaziy shifoxonasi va qishloq shifokorlik punktlaridan iborat ikki bosqichli yordamga o'tish maqbul ko'rildi. Eng muhimi, tizimda raqobat vujudga keldi. Hukumatimiz va Prezidentimizning tizimdagi islohotlarni chuqurlashtirish, davolash muassasalari, dorixonalar, stomatologiya xizmatini davlat tasarrufidan chiqarib, yakka tartibda ishlash uchun litsenziyalar berish, shaxsiy shifoxona va poliklinika tarmog'ini yaratish, yillik tibbiy xizmatni tarkib toptirish yo'lidagi sa'y-harakatlarining samarasi sifatida mamlakatimizda davlat tasarrufidagi davo muassasalari bilan raqobat ko'rsatuvchi tibbiy tarmoq shakllandi. Amaliyotchi, oilaviy va yakka tartibda faoliyat ko'rsatuvchi shifokorlar qatлами vujudga keldi.

Har qanday yangilik, ijobiy o'zgarishlar

va taraqqiyot sari intilishlar jarayonida hal etilishi lozim bo'lgan muammolar, xato va kamchiliklar uchrashi tabiiy. Hamma gap sharoitni to'g'ri tan olib, yuz bergan holatni odilona tahlil qilib chora-tadbirlar ko'rishda. Nazarimda tizimdagi islohotlar samarasi kutilgan natijani berishi, jahon andozalariga moslashishi uchun birinchi navbatda xodimlar masalasini jiddiy hal etish lozim. Hozir tizimda 70 mingdan ko'proq oliy ma'lumotli shifokorlar, 260 mingga yaqin o'rta tibbiyot xodimlari faoliyat ko'rsatadi. Yevropa davlatlari bilan taqqoslaganda ularning soni bizda ancha ortiq. Shunga qaramasdan malakali tibbiy yordam ko'rsatish sog'liqni tiklash, profilaktika darajasi ancha past. Buning sabablari nimada?

Nazariy bilimlar va amaliy mahoratlar darajasi pastligida. Ikkinchidan, tibbiyotchilarning moddiy ta'minoti birinchi o'ringa o'tib, uning ma'naviy jihatlari, saviyasi ikkinchi o'ringa tushib qolgan. Oqibatda bemorlarda tibbiyotga, tibbiyotchilarga ishonchi so'nadi.

Hatto diplomli shifokorlar orasida ham manfaatparast, bemehr, bilimlarni oshirishga intilmaydiganlari borligini bilasiz-ku! Shunday ekan shifokorlar bilimi, tajribasi, hatto noyob iste'dodi ham bemorga dalda berish, joniga oro kirishda kamlik qiladi. Avvalo shifokorning imoni pok, niyati xolis, vijdoni sof, labzi shirin, chehrasi ochiq, xushmuomala bo'lmo'gi lozim. "So'z borki, dillarga shifo keltirar, so'z borki boshlarga balo keltirar" deyilmagan. Shifokorning o'ylab, topib aytgan bir og'iz shirin so'zi to'shakka mixlanib qolgan bemorga jon baxsh etib, oyoqqa turg'izib yuborishi va aksincha uning hayotiga zomin bo'lishi mumkin. Hayotda bunday misollar oz emas.

Biz aynan shirin so'zi, xushmuomalasi, yaxshi odobi va xulqi, bilim va tajribasi bilan boz ustiga kamtarligi va bemorga mehribonligi bilan el-yurt hurmatini qozonayotgan, halol mehnatlari, fidoyilik va jonkuyarligi bilan ibrat ko'rsatib, kasbimiz sharafiga ulug'layotgan yaxshi

shifokorlarimiz ko'payishi, odamlarda ularga nisbatan ishonch va hurmatlari oshib, ar-Roziy, al-Buxoriy, Ibn Sino kabi salafimiz merosi va an'alariga sodiq shifokorlar safi kengayishiga tilakdoshimiz.

Xo'sh, biz orzu qilayotgan yaxshi shifokorlar qanday bo'lishlari kerak?

Shifokor qabuliga kelgan bemor avvalo uning yuz-ko'zi, kayfiyati yaxshiyomonligiga e'tibor beradi, qovog'i soliq, peshonasi tirishgan, harakatlari besaranjom, muomalasi sovuq bo'lsa bemor dardini zo'raytirib o'tirmasdan, ortga qaytishni ma'qul ko'radi. Shifokor o'z qabuliga kelgan bemorni ochiq chehra bilan kutib olishi, o'tirishga joy ko'rsatishi, boshqa ishlarini yig'ishtirib qo'yib, bemorni diqqat bilan tinglashi, dardiga davo qidirishi lozim.

Ikkinchidan, ayrim tamagirlik va vijdonsizlik yo'lga kirgan shifokorlar ham uchrab turadi. Bunday nopok, shifokor degan nomga nomunosib kimsalar haqida tegishli tashkilotlariga arz-shikoyatlar kelib turadi, ayrimlari ustida jinoiy ish qo'zg'atilib, tergov ishlari olib boriladi. Bunday dalillarga duch kelganida qalbimni allaqanday noxush tuyg'ular egallaydi. Albatta, ayrim ruhiy nosog'lom kimsalar o'zidagi dardni, falokatni va kulfatni sababchisi falon shifokor degan xayol bilan o'ralashib qoladi, oqibatda bir pokiza insonning ustidan shikoyat qilib bormagan idorasi qolmaydi. Yoki tan olib aytish kerak, bunday holatlar kimningdir uyushtirishi, g'arazli niyati yoxud moddiy manfaatdorligi uchun ham yuz beradi.

Shifokor juda noyob va sharafli kasb sohiblaridir. Bemor hech kimga, hatto tug'ishganlari, oila a'zolariga aytolmaydigan dardlarini unga yoradi. Shu boisdan ham shifokor o'z nomiga munosib bo'lishi kerak.

Alijon FAQIROV,
Yevropa tabiiy fanlar akademiyasi akademigi, Sog'liqni saqlash a'lochisi,
Outbiddin NIZOMOV,
Turon FA akademigi, Turon xalq yozuvchisi

Davlat tugar, bilim tugamas.

PARKINSON KASALLIGINI ZAMONAVIY DAVOLASH USULLARI

Parkinson kasalligi bosh miyaning eng ko'p tarqalgan neurodegenerativ kasalliklaridan biridir. Ushbu kasallikning tarixi uzoq-uzoq yillarga borib taqalsa-da, hanuzgacha kasallikning to'liq etiopatogenezi oxirigacha o'rganilmagan.

Bemorlarda nogironlik holatining oshib borishining asosiy sababi ham ana shunda. Oxirgi yillar ma'lumotiga qaraganda kasallikning uchrash chastotasi 100000 aholiga 100-250 bemorni o'z ichiga olib, o'rtacha 60-65 yoshni tashkil qiladi. Dunyo bo'yicha 7-10 million kishi Parkinson kasalligi bilan og'rikanligi va har 10 nafar bemordan bittasi 50 yoshdan past yoshga to'g'ri kelishi qayd qilingan.

Parkinson kasalligi asosan yoshi katta insonlarda ko'proq uchrasa-da, butun dunyoda ham, bizning respublikamizda ham yosharib bormoqda. Kasallikning nasliy-degenerativ ekanligini hammamiz yaxshi bilamiz, kasallik genlarining mutatsiyaga uchrab ketayotganligi esa ko'plab omillarga uzviy bog'liqdir. Jumladan ijtimoiy omil, ya'ni yaqin qarindoshlar

o'rtasidagi nikoh tuzilishi alohida o'rin tutadi. Bu kabi holatlarning oldini olish borasida respublikamizda ko'plab loyihalar amalga oshirilmoqda.

Hozirgi kunda Parkinson kasalligini zamonaviy davolash usullari to'g'risida juda ko'plab ma'lumotlar kirib kelmoqda. Ayniqsa, kasallikni neyroxirurgik jarrohlik usuli yordamida davolanishi alohida ahamiyatga ega. Bu borada respublikamizda ham tizimli ishlar amalga oshirilayotganligi mutaxassislar tomonidan alohida ta'kidlandi.

Parkinson kasalligini erta diagnostikasi va davolash tamoyillari to'g'risida juda ko'plab ilmiy loyihalar amalga oshirilmoqda. Biz bilamizki, bu borada Toshkent tibbiyot akademiyasi va Toshkent davlat stomatologiya institutining professor-o'qituvchilari yetakchi o'rinda turadi.

O'tkazilgan tadbir klinik nevrologiya va tibbiy genetika, shuningdek, neyroxirurgiya

sohasidagi mutaxassis shifokorlarda juda katta qiziqish uyg'otdi. Parkinson kasalligi bilan og'rikan bemorlarni reabilitatsiya qilish va ularning hayot sifatini yaxshilash borasida muhim ahamiyat kasb etadi.

Konferensiyaning asosiy maqsadi Parkinson kasalligini erta diagnostikasi va zamonaviy davolash usullari to'g'risida yangi yo'nalishlar bo'yicha mulohaza yuritish va malaka almashish hisoblanadi.

Bu kabi tadbirlarning asosiy maqsadi yosh mutaxassislarni fikrini eshitish, ularning malakasini oshirish, yangi innovatsion usullarni sog'liqni saqlash amaliyotiga tatbiq qilishdir.

ONAM

Hayotning berilgan ne'mati Ona,
Dilimda jo bo'lgan mard-u mardona.
Tun-u kun men uchun bo'lib parvona,
Mehribon, azizam, mo'tabar Onam.

Farzandlar uchun yashaysiz mudom,
Ona so'ziga teng kelmasa kalom.
Ezgulik nuridir aziz ushbu nom,
Dilimning tugundagi yechimi Onam.

Bezangan jismingiz ko'zni yoritar,
Ko'ngil g'ash bo'lsa bir zum aritar.
Dunyoni xironmas sitam qaritar,
Ko'ngilning serchashma ziloli Onam.

Ilkimdan ushlab kelajak tomon,
Saralay olasiz kim yaxshi, yomon.
Doimo baxtinga bo'ling siz omon,
Yo'limni yoritgich mardona Onam.

Do'stlar-u boyliklar bo'larmi Ona?
Hayot tashvishlari bitarmi Ona?
Anglaganim onam sizsiz yagona,
Umri jannatim bepoyon Onam.

Sizni ta'riflashga qalamim o'jiz,
Har misra yozganda dil etadi jiz.
Bo'layin sizga munosib o'g'il,
Qalb qo'ri, qalbinim muniri Onam.

Sarvarbek SOBIROV

Kitobsiz aql — qanotsiz qush.

Tibbiyot fani ravnaqiga munosib hissa qo'shgan, taniqli olim O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan fan arbobi, tibbiyot fanlari doktori, professor Xurshida Ibniaminovna Yanbayevaning tavallud topganiga 100 yil to'ldi.

X.Yanbayeva 1924-yil 7-iyunda Toshkent shahrida tavallud topdi. Tibbiyot fanining buyuk darg'alaridan biri professor Zulfiya Umidova xonadonida ulg'aygan Xurshida opa yoshligidanoq zahmatkash olim, mukarrama validasiga o'xshab, insonlar dardiga davo topish, ularning sog'lig'ini saqlashdek mas'uliyatli kasb egasi bo'lish orzusi bilan ulg'aydi. Bo'lg'usi shifokorning tibbiyot olami bilan ilk uchrashuvi ikkinchi jahon urushi yillariga to'g'ri keldi. U 1942-yili Toshkentdagi 3664-evakogospitalda dastlab sanitar instruktor keyinchalik esa tibbiyot hamshirasi sifatida yaradorlar, bemorlar dardini yengillashtirishda shifokorlar bilan birgalikda kurashdi. Shu bilan birga o'zining qalbida ham shifokor bo'lish orzusi tobora mustahkam ildiz ota bordi. Ushbu qutlug' niyat uni 1-Moskva Tibbiyot Institutiga o'qishga kirishga yetakladi va bu institutni 1948-yili «imtiyozli diplom» bilan tugalladi.

O'z ish faoliyatini 1949-yildan ToshDavTning sanitariya-gigiyena va pediatriya fakultetlarining gospital terapiya kafedrasida klinik ordinatorlikdan boshladi.

1953-1955 yillari "Tez yordam" klinik kasalxonasida vrach-terapevt, 1955-1960 yillari ToshDavTning gospital terapiya kafedrasida assistent, 1960-1966 yillari "O'lka patologiyasi" ilmiy-tadqiqot institutida katta ilmiy xodim, 1967-1969 yillari

ToshDavTning markaziy ilmiy laboratoriyasi mudiri, 1969-1976 yillari esa gospital terapiya kafedrasida professori vazifalarida faoliyat ko'rsatdi.

Yosh shifokor bemorlarni davolash bilan birga qalbida ular sog'ligi uchun zarur bo'lgan ilmiy tadqiqotlar olib borish, yangiliklar yaratish ishtiyoqi tug'yon urardi. Shu maqsadda olib borilgan nazariy va amaliy izlanishlarning natijasi sifatida X.Yanbayeva 1956-yilda "Revmatizmli va septik endokarditli bemorlar yurak-qon tomir tizimi funksional holatining va reaktivligining ba'zi xususiyatlari to'g'risida" mavzusida nomzodlik va 1966-yilda esa "O'zbekistonda revmatizmli bemorlarning klinikasi va epidemiologiyasi xususiyatlari" bo'yicha doktorlik dissertatsiyasini muvaffaqiyatli himoya qildi.

Olimaning bu izlanishlari, ayniqsa, revmatizmning epidemiologik xususiyatlari, u bilan bog'liq bo'lgan ijtimoiy muammolarning o'rganilishi O'zbekistonda birinchi bor o'rganilganligi bilan qimmatli va ahamiyatli tufayli ilmiy ish faqatgina mamlakatimizda emas, balki chet mamlakatlarda ham yuksak baholandi.

1977-yildan 1991-yilgacha Toshkent Davlat Tibbiyot institutining 2-davolash fakultetining "Gospital terapiya harbiy dala kursi bilan" kafedrasida mudiri vazifasida faoliyat ko'rsatdi va talabchan rahbar, iste'dodli pedagog sifatida kafedra xodimlari hamda talabalar hurmatini qozondi.

X.Yanbayeva kafedradagi faoliyati mobaynida tibbiyot sirlarini o'rganishda zamonaviy usullarni egallash, yangiliklarni amaliyotga tatbiq qila olishda kafedra xodimlarining ilmiy izlanishlariga imkoniyat yarata bildi. Bu yillari kafedra xodimlari tomonidan kardiologiyaning rivojlanishiga munosib hissa qo'shilib, issiq iqlimli o'lkalarda, jumladan, mamlakatimizda yurak ishemik kasalliklari, yurak nuqsonlari, arterial gipertenziyalarning metereologik sharoitlarga, fizik faollikka nisbatan gemodinamik moslanishlar, klinik ko'rinishlarining o'ziga xos xususiyatlari, glomerulonefritlarda immunologik jarayontar bo'yicha izlanishlar olib borilib, surunkali glomerulonefritda, lyupus nefritda, revmatoidlik nefritda "Batriden" immunosupressori ta'siri o'rganilib, amalda qo'llanila boshlandi, shuningdek, buyrak usti mag'iz qavati holatiga

surunkali glomerulonefrit va lyupus nefrit patologiyasida ularning aktivligi darajasiga ko'ra qo'llanadigan glyukokortikosteroidlar ta'siri o'rganildi, nefropatiyaning aktivlik darajasini baholash va uning matematik modulini yaratishga ahamiyat berildi.

Kafedraga rahbarlik yillari mobaynida professor X.Yanbayevaning mohir tashkilotchi, rahbar va talabchan olim sifatida yosh mutaxassislarni tayyorlashdagi qobiliyati yanada namoyon bo'ldi.

1991-yilgacha kafedrada 30 dan ortiq mutaxassis klinik ordinatura va aspiranturada tahsil oldi.

1991-2005 yillar mobaynida professor X.Yanbayeva Toshkent tibbiyot akademiyasi (sobiq Birinchi Toshkent Davlat Tibbiyot instituti) ning gospital terapiya kafedrasida professori lavozimida faoliyat ko'rsatdi va o'z bilimi, ko'p yillik amaliy ko'nikmalarini kafedraning yosh xodimlari, malaka oshirish kursi tinglovchilari, aspirantlari, magistr-rezidentlari, 4-5-kurs talabalariga o'rgatib keldi.

U kishi tomonidan chop etilgan ma'ruzalar va o'nlab uslubiy qo'llanmalarda tibbiyotning oxirgi yutuqlaridan foydalanilgan.

Kafedradagi ilmiy pedagogik faoliyati bilan muhtarak professor-maslahatchi sifatida X.Yanbayeva RDShtYOIMning tezkor kardiologiya, kardioreanimatsiya, tezkor terapiya bo'limlari shifokorlariga o'zlarining qimmatli maslahatlari, yordamini berib kelgan.

Professor X.Yanbayeva zahmatkash, serqirra, tashabbuskor olim sifatida ham tabobat olamida o'zining munosib

o'rniga ega. U kishi boshchiligida 2 ta doktorlik, 32 ta nomzodlik dissertatsiyalari himoya qilingan. U "Yurak nuqsonlari" (1962 y. rus tilda), "Revmatizm va yurak nuqsonlari" (1965 y. rus tilda), professor T.Soliev hammuallifligida "Revmatoidli artrit" (1975 y. rus tilda), professor Z.Umidova va boshqalar hammuallifligida yozilgan "Issiq o'lka kardiologiyasi ocherklari" (1975 y. rus tilda) va boshqa shu kabi 6 ta monografiya, 180 dan ortiq ilmiy maqolalar muallifi edi.

Professor X.Yanbayeva ko'p yillar mobaynida Respublika kardiologlari jamiyatiga raislik qildi, ko'plab kardiologiya, terapiya, revmatologiya, nefrologiya jamiyatlari boshqaruvi a'zosi sifatida faoliyat ko'rsatdi va Katta Meditsina Ensiklopediyasining 3-nashriga hammuharrirlik qildi. Olimaning 2003-yilda Respublikamizning 12 yillik to'yiga to'yona sifatida "Issiq o'lka kardiologiyasi ocherklari II" monografiyasining nashrdan chiqishi esa kardiolog shifokorlar va tibbiyot instituti talabalariga uchun munosib tuhfa bo'ldi.

Bu monografiyada olim ko'p yillik ilmiy va amaliy kuzatishlarining hosilasini bayon etib, jumladan issiq o'lkalardan biri bo'lgan mamlakatimizda kardiologik bemorlarning organizmiga, shuningdek, essensial gipertenziya va nefrogen gipertenziyaning kechishiga iqlim sharoitining ta'sirlari, gemodinamik, qon aylanishi yetishmovchiligining o'zgarishlarining o'ziga xos xususiyatlariga batafsil to'xtalgan.

Olimaning tibbiyot sohasidagi fidoyi xizmatlari munosib taqdirlandi. X.Yanbayevaga "O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan fan arbobi" unvoni berilgan, 1999-yilda esa "El-yurt hurmati" ordeni bilan taqdirlandi.

Zahmatkash olim tom ma'noda el-yurt hurmatini qozondi, eldan mehr topdi, o'z mehrini berdi. Zero, butun umrini insonlar sog'lig'ini saqlashdek sharaflig, shuning bilan birga o'ta mas'uliyatli kasbga bag'ishlagan bu mo'tabar olim, serqirra pedagog, ardoqli shifokor u kishini bilgan hamkasblari, shogirdlari, qolaversa, davolagan bemorlari xotirasida hurmat bilan qoladi va eslanadi.

Zotan, xotira – muqaddas, qadr – abadiydir!

**Shoira QODIROVA,
Toshkent tibbiyot akademiyasi katta o'qituvchisi**

USTOZLAR YODI...

Ota hunari — bolaga meros.

BO'LAJAK SHIFOKORLAR QASAMYOD QABUL QILDI

Toshkent tibbiyot akademiyasining 2023-2024 o'quv yilida magistratura yo'nalishini tamomlayotgan xalqaro toifadagi birinchi bitiruvchilardir!

Bu yil Toshkent tibbiyot akademiyasini bakalavriat va magistratura yo'nalishlarida 1200 ga yaqin talaba tamomlamoqda.

Toshkent tibbiyot akademiyasi tomonidan tashkil etilgan mazkur tadbirni TTA rektori v.b. Sh.Boymurodov kirish so'zi bilan ochib berib, bitiruvchilarga ezgu tilaklarini bildirib o'tdi.

"Toshkent tibbiyot akademiyasi o'z an'alariga ega, o'z uslubi, imijini asrlar davomida saqlab kelayotgan qutlug' dargohdir", bu so'zlar

Toshkent tibbiyot akademiyasi bitiruvchilarining an'anaviy qasamyod qabul qilish marosimida baralla yangradi.

Tantanali marosimda bitiruvchilarimizning muhim tarixiy voqelik, Akademiyaning xalqaro akkreditatsiya komissiyasi tomonidan 19 ta yo'nalish bo'yicha tan olinganligiga guvoh bo'lganliklari katta iftixor bilan ta'kidlandi.

Mazkur marosimda Toshkent tibbiyot akademiyasi rahbariyati, bitiruvchi yoshlar va ularning ota-onalari ishtirok etishdi.

Tadbir davomida bitiruvchilarga diplom va o'qish davrida namunalı xulqi, bilimi bilan tengdoshlari orasida

ajralib turgan bitiruvchi yoshlarning ota-onalariga hamda o'quv yili davomida yuqori natijalarga erishgan pedagoglarga tashakkurnomalar topshirildi.

Ma'lumot o'rnida joriy o'quv yilida Toshkent tibbiyot akademiyasining magistratura yo'nalishini 246 nafar magistr bitirgan bo'lib, shundan 1 nafari xalqaro stipendiya sohibi tamomladi. Shuni alohida ta'kidlash joizki, bitiruvchilarning 100 dan ziyodi xorijiy tilni bilish sertifikatlariga ega.

G'iyosiddin ASALOV,
Toshkent tibbiyot akademiyasi
Allergologiya, klinik immunologiya
va hamshiralik ishi
kafedrası assistenti

SOG'LOM OVQATLANISH – SALOMATLIK GAROVI

Toshkent tibbiyot akademiyasining Bolalar, o'smirlar va ovqatlanish gigiyenasi kafedrası tomonidan xalqaro konferensiya tashkil etildi.

Mazkur konferensiyada nafaqat TTA professor-o'qituvchilari balki Ozarbayjon, Turkiya, Tojikiston, Qozog'iston va Hindiston tibbiyot universitetlaridan professor-o'qituvchilar online tarzda ishtirok etishdi. Bu jarayonda men ham ishtirok etdim.

Tadbirda so'zga chiqqanlar bugungi kunda noto'g'ri

ovqatlanishning dolzarb muammolari va ularning yechimlari haqida ma'ruzalar qilishdi.

Bundan tashqari, Guli Shayxova biologik faol qo'shimchalarning bugungi kundagi o'rni va qabul qilish va foydali jihatlari haqida ma'lumotlar berib o'tdi.

Konferensiya so'ngida talabalar o'zlarini qiziqtirgan savollarga batafsil javob olishdi.

Zulxumor ZOKIROVA,
"Doktor reportyor" debat yoshlar klubi faoli

Yuzga kirsang, yuz yil o'qi.

Inson uchun eng ulkan boyluk bu uning sog'lig'i hisoblanadi. Ammo bu boylukni yemirib, inson salomatligiga va jamiyatga xavf soluvchi kushandalar ko'p.

Hozirgi kunda butun dunyo bo'ylab energetik ichimliklar keng tarqalgan. Uning alkogolli va alkogolsiz xili mavjud. Alkogolsiz energetik ichimlik balog'atga yetmagan yoshlar o'rtasida juda ommalashdi. O'yin-kulgiga ruju qo'yg'an yoshlar uning xuddi dastlabki "tetiklashtirganday" xususiyatiga aldanib, bemaolol iste'mol qilishda davom etishmoqda. O'z ixtiyorlari bilan ulardan voz kecha olmaydigan darajaga kelganlarida esa kech bo'lishini, uning vaqtinchalik "sehri" ta'sirining keyinchalik xavfli – "salomatlik kushanda"siga olib keluvchi salbiy oqibatini xayollariga ham keltirishmaydi.

Energetik ichimliklar birinchi marta 1960-yilda Yaponiyada,

tibbiyotda "quvvatbaxsh" ichimlik – dori vositasi sifatida foydalanish uchun yaratilgan. Dastavval inson salomatligi uchun zararsiz deb hisoblangan energetik ichimliklar asta-sekinlik bilan Yevropa va AQSHni zabt etdi. Lekin bu ichimliklar keyinchalik salomatlikdan ko'ra biznesga ko'proq xizmat qila boshladi. Shuning barobarida ichimlikni ommalashtirish maqsadida uning tarkibiga bir qancha kimyoviy moddalar qo'shilib bordi. 2006-yili butun dunyoda 500 yaqin energetiklarning turlari paydo bo'la boshladi. Alkogolsiz energetik ichimlik balog'atga yetmagan yoshlar o'rtasida juda ommalashdi.

Oxirgi 10 yillikda energetik ichimliklarni qabul qilish oshgan. Ijtimoiy-siyosiy nazorat ilmiy-tadqiqot markazining ma'lumotlariga ko'ra agar 2013-yilda bu ichimliklarni iste'mol qilish 16,6 foiz tashkil qilgan bo'lsa, 2023-yilda esa 22,8 foizga oshgan. Erkaklar (32,4 foiz) ayollar (14,8 foiz)ga nisbatan 2 marta ko'proq qabul qilgan. 2023-yilda energetik ichimliklarni qabul qilish rossiyalik yoshlar orasida 18-24 yosh orasida 53,2 foiz, 25-29 yosh orasida 49,7 foizni tashkil etgan.

Bu ichimlik tarkibidagi aromatizatorlar (shirin va nordon ta'm beradi), kimyoviy birikmalar (ta'mni kuchaytiradi), rang beruvchi moddalar, konservantlar mavjud. Ularning kishi organizmiga ta'siri ichimlik tarkibidagi ba'zi kimyoviy birikmalarining ta'siri bilan bog'liqligi olimlar tomonidan o'rganilgan. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, energetik ichimliklar

me'yordan ortiq va surunkali iste'mol qilinsa, inson organizmidagi ba'zi organ va tizimlarga (bosh miya, markaziy nerv tizimi, bo'g'imlar) salbiy ta'sir ko'rsatadi va tez-tez iste'mol qilgan insonlarda unga tobek holati kuzatiladi. Bitta energetik ichimlik tarkibida esa o'rtacha 30 mg. kofein mavjud. Kofein va ichimlik tarkibidagi "kofein niqobi"dagi guaran moddasining miqdori ko'pligi sabab, ichimlik dastlab tanaga kuchli quvvat berib, yurakni yuqori ritmda ishlashiga, qon bosimining ko'tarilishiga, natijada yurak charchab, yurak qon-tomir kasalliklari rivojlanishiga moyillik tug'diradi.

Shuningdek, talabalarning 9 foizida tez-tez bosh og'rig'i, ba'zida bosh og'rig'i 7 foiz, tez-tez bosh aylanishi – 6 foiz, ba'zida bosh aylanishi – 31 foiz, uyquning buzilishi – 60 foiz aniqlandi. Energetik ichimliklar iste'molidan so'ng "tetiklik" hissini –

36 foiz, aksincha – horg'inlik hissini – 33 foiz talaba o'zida his etishgan, 31 foiz talaba esa bu savolga javob berishda qiynalgan. Energetik ichimliklarning iste'molidan 82,5 foiz

talaba voz kechishi mumkinligini, 8,8 foiz talaba voz kechmasligini va 8,7 foiz talaba esa ikkilanishini aytishgan.

Energetik ichimliklarni muntazam qabul qilish tufayli miokarda distrofik o'zgarishlar, ritm buzilishlari yuzaga kelib, bu esa keyinchalik kardiomiopatiyaga zamin yaratadi. "Quvvatbaxsh" ichimliklar qisqa muddatda organizmga zararli ta'sir ko'rsata boshlaydi, lekin tarkibida ortofosfat kislotasi borligi uchun bu holat sezilmaydi, 45 daqiqadan so'ng dofamin ishlab chiqarilishi ortib, bosh miyada rohatlanish, qoniqish markazini qo'zgatadi. 70-80 daqiqadan keyin aks ta'sir qilish vaqti boshlanib, organizmda holsizlik holatlari yuzaga keladi.

Kishilarning doimo energetik ichimliklarni iste'mol qilishi ularning bosh miyasi po'stlog'ida mustahkam shartli reflektor aloqalarni vujudga keltiradiki, ular asta-sekin makkor tobeklikka olib keladi. Dastlab, energetik ichimliklarning bir-ikkita idishini qabul qilishdan so'ng miyada qon aylanishning qisqa muddatli yaxshilanishi natijasida go'yo, ish qobiliyati oshgandek tuyuladi, vaholonki, bu "soxta rag'bat" hisoblanadi. Tez-tez va muntazam iste'mol tufayli esa miyaning mantiqiy-axborot yig'ish shaklidagi aktivlashtiruvchi qobiliyati erta toliqadi.

Shahnoza XODJANOVA,
tibbiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori,
2-son fakultet va hospital terapiya,
nefrologiya va gemodializ kafedrasida katta
o'qituvchisi

“XAVFSIZ ICHIMLIK”NING XAVFLI OQIBATLARI...

Germaniyaning Bonn shahri Universiteti olimlari tomonidan energetik ichimlik iste'mol qilgan 17 nafar kishi yuragi skaner tekshiruvidan o'tkazilganda ularning barchasida yurak qisqarishlari soni tez oshganligi aniqlangan. Energetik ichimlikning tarkibidagi taurin, guaran birikmasi esa aritmiyaga sabab bo'lishi ham ko'plab tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. AQSHlik tadqiqotchilar guruhi energetik ichimliklar tarkibida kofein moddasi bo'lgan boshqa ichimliklardan ko'p marotaba xavfli ekanini aniqladilar. Bu haqida Amerika kardiologiya uyushmasi mutaxassislari ma'lumotlariga ko'ra, energetik ichimliklar yurakdagi QT intervali (yurakning elektrik sistolasi)ni o'rtacha 2 soatda 10 millisoniyaga oshiradi.

Energetik ichimliklarning tadqiqotda ishtirok etganlarning yurak qon-tomir tizimiga ta'sirini o'rganilganda quyidagilar aniqlandi: yurak sohasida og'riq yo'qligini 53 foiz, ba'zida og'riqni 47 foiz, tez-tez og'riq 5 foiz talaba his etgan. 57 foiz – holda normokardiya, 36 foiz – taxikardiya, 5 foiz – bradikardiya, 2 foiz – aritmiya kuzatilgan. Bir va undan ortiq yillar mobaynida energetik ichimliklar qabul qilgan talabalarning o'rtacha sistolik AQB 130 mm. sim.ust., o'rtacha diastolik AQB 75 mm. sim.ust.ga va bir yildan kam mobaynida energetik ichimliklar iste'mol qilganlarda esa bu ko'rsatkichlar o'rtacha sistolik AQB 120 mm. sim.ust., o'rtacha diastolik AQB 70 mm. sim.ust. ni tashkil etgan.

MUASSIS:
TOSHKENT
TIBBIYOT
AKADEMIYASI

MUHARRIR
TURDIQUL
BOBOMURATOV

TAHRIR HAY'ATI:
Q.Nizomov (Bosh muharrir o'rinbosari),
O.Hazratov, A.Zohidiy, N.Hakimova,
L.Abduqodirova, M.Hasanova

Gazeta Pentium-IV
kompyuterida sahifalandi va Toshkent
Tibbiyot akademiyasi RIZOGRAFda
400 nusxada chop etildi.
Manzilimiz:
Toshkent shahri, Farobiy
ko'chasi, 2-uy
Nashr uchun mas'ul
Q.Nizomov

Gazeta Toshkent Matbuot va axborot
boshqarmasida 2007-yil 15-yanvarda
02-0049 raqam bilan ro'yxatga olingan

Mualliflar fikri tahririyat nuqati nazaridan farqlanishi
mumkin. Maqolalardagi ma'lumotlar uchun
mualliflar javobgardir

Bepul tarqatiladi